

BUDAPESTI KIR. UGYESTSEJ
1903-DEC.-23
ÁTVETJE

Abonamentul :
1 an : ... 4 coroane
1/2 an : ... 2 coroane
1/4 an : ... 1 coroană
Un număr : 8 fileri

Dacă 30 foi se vor abona pe o singură adresă abonamentul costă :

Pe un 1/4 de an 60 fileri.
Pe 1/2 de an 1 cor. 20 fileri
< 1 an 2 cor. 40 >

VOINȚA POPORULUI

Organul partidei socialdemocrate reorganizate din Ungaria.
Foale pentru poporul muncitor Român.

Aici să se adreseze tot felul de scrisori bani.
Redacția și administrația:
Szabad Szó
BUDAPESTA,
VII., István-ut 67.

Mezőfi Vilmos
Redactor prim.

Fraților Români !

Pe anul viitor Voința Poporului va fi de două ori așa de mare, ca acum. Am promis vouă că Voința Poporului, care la început a apărut numai pe două-ori pe lună, va apare în fie-care săptămână. Ce am promis, am și făcut, așa vom face și acum. Voința Poporului va fi și de cuprins puțin și va publica întâmplările din casa țării, politica, pentru că mulți s-au plâns, că Voința Poporului nu dădea sciri politice. Dar de vreți, ca toate aceste să și facem, atunci e datorința voastră, ca să abonați foia.

Și dar trebuie să vă dăm de scire și rușinea aceea, că tare mulți Români își bat pieptul că ei sînt socialdemocrați, dar nici măcar cu un filer nu ajută partida și nu abonază Voința Poporului. Să luați dară de scire, că cine nu abonază Voința Poporului, acela nu-i socialdemocrat adevărat. Dacă cine va singur nu poate abona, să stea la oaltă doi, trei, patru sau și cinci înși dar cine nici cu 6 sau 10 cruceră nu ajută partida prin aceea, că abonază Voința Poporului, acela nu poate fi socialdemocrat, Să nu fiă comună, unde să nu umble barem 30-40 de Voința Poporului. Cu ceva trebuie să ajutați partida și dacă nici cu acesta nu o ajutați cum să luptă pentru voi, cine să ne dec bani, ca să susținem foia. De vreți, ca Voința Poporului să luptă pentru voi să înnoiți cât de cu gréba abonamentele. Érá voi Fraților a căror abonament nu a încetat, să umblați din casă în casă, din sat în sat și să inuflețiți poporul, ca să aboneze Voința Poporului. Tot odată admoniam pe fie-care Român adevărat, pe fie-care socialdemocrat, ca să nu se lesă înșela, căci nemernici de tot feluri umblă la Români, și-i înșela cu vorbe dulcé, să se lapedă de ideca Christosă a socialdemocrației. Acum ce-va Ehrenfeld Adolf, un domn bine plătit, chiamă Români la Orade. Nime să nu se ducă la Orade, căci noi acolo n'avem partidă. Inșă de vreți să

audiți dreptatea ; atunci să mergeți la Szalonta Mare. Acolo va fi în 26., 27. decembre adunarea fraților din Bihar și în parte și celora din Arad. Întră călindarele Voinței Poporului să le cettiți și să le respândiți pentru că astifel de călindar n'a mai fost în Ungaria. Prețul e 50 de fileri.

Tot feluri de scrisori, bani numai pe adresa următoră să trimiteți : **Budapest, Szabad Szó, VII., István-ut 67.** Și să luați de samă că dacă scrieți și voiți respuns, atunci să ne trimiteți în epistolă și timbru de 10 fileri, pentru-că nu puteți pofti, ca noi, cari chiar așa de sêraci suntem, ca voi, cari chiar așa aducem jertfe pentru ideea sfânta, ca voi, să cumperăm pe bani nostri atatea amar de timbre. Cine vrea așadară respuns, să trimetă și timbru (stemplă). **Respuns însă numai acela capeta de la partidă, cine abonază Voința Poporului.** Cine-i așa dara socialdemocrat adevărat, numai acela capeta sfatură în cause de porția, pîre și altele. Să ve însemnați aceste bine, căci nu în fie-care săptămână se pot scrie toate aceste, și deați priceput, așa să și faceți.

**Cu salutare frățescă
Comitetul partidei.**

De esci țeran, lucră

Poporul fără de drepturi are acum o armă puternică în contra capitalismului jefuitor. Acesta armă e greva (sztrájk), care în totă lumea vestesce, că suntem și voim drepturi.

Greva cea mai grea la noi e greva țeranilor, cari lucră la pământuri. Aici e vorba despre viață. Dacă în fabrica e greva, aceea strică și lucrătoriu-lui, și dădătorului de lucru, dar se poate restitui. Dacă însă lucrătorii pământului stau în greva, aceea causéza daună ireperabilă și domnului și lucrătorilor. Secerisul, séménatul nu se poate trage din di în di, căci gréul și celalalte se strică. Bine să luați dară de samă fraților țerană, lucrul înaintea de ce ați face grevă, căci amă acesta e cu două tăieșuri. Așa-dară numai în cas de lipsă forte mare să vă apucați de arma acesta,

pentru-că și în 1896 când numai veste era despre greva lucrătorilor de pământ, cei de la putere cu foc și apă au început a stîrpi poporul.

Cît de mare frică are puterea de grevă, dovedește și ordinul fostului ministru Ludovic Lang, în intelesul căruia nime n'are drept a constrînge la muncă lucrătorii de industrie la cas de grevă. Despre lucrătorii de pământ în acest ordin nici vorba nu-î. Să vede și din acest ordin, că cît de mare frică au cei de la putere de greva lucrătorilor și pentru aceea se nisuesc a omori orî-si-ce miscare, ce ar ave de scop ușorarea stării lucrătorilor de pământ.

Dar să nu ne lăsam! Cu măsură egală să măsura guvernul. De nu-î ertat a constrînge la muncă lucrătorul de industrie, să nu fiă ertat nici pe țeranî. Cunoșcem consecvențele grevei și nici nu pășim în grevă pentru oriși-ce.

Dar dacă în unele ținuturi nu mai pôte suferi poporul jefuirea dominiilor mari, să apere guvernul și pe acela, ca pe lucrătorii de industrie și meserieșii.

Contele Stefan Tisza a dis mai deunezi, că el ar vrea, ca toți lucrătorii să aibă organ căci atunci ar fi mai ușor a tracta cauzele lor. Dacă serios a spus aceste primministru, atunci se vede că și domnul primministru șimtesce, că ce fel de cuceriri a făcut socialismul în Ungaria și că aceea trebuie deja să fiă luată în samă. Și asteptăm de la domnul primministru, că va rîndui chestia grevei cu dreptate și nu va comite șmintă măgărăscă, că ce-î ertat meserieșilor, să nu fiă ertat țeranilor.

Respuns.

La articolul părintelui Hadan din „Tribuna Poporului“ ft. 219. din 12 decembre 1903.

Părinte Hadane! Am cetit articolul D-Tale. Cele, ce le dăci D-Ta nu-î vorbă, ar fi bune, dacă nu le ai spune așa de categorice. Te miri, cum de îndrăsnesc nisce jidovi, ca să predice în satul D-Tale. Hu! Nu te mira, că dacă D-Ta nu predici țeranilor, s'întelege că vin alții, pe cari dacă n'ar predica adevărul, ai ave drept să le condamni.

D-Ta vrei să combați socialismul? Nu știi, că socialismul este un ce sublim, este o lipsă mare, este o necesitate istorică, cum spun cele mai multe istorii? Poftesce și le resfoesce!

Zici mai departe, că socialismul inveninează inimile poporului. N'ai drept, că poporul nu suferă pe aceia, car l'ar invenina. Vin cu licenție (ângăduelă) protopretorială (șbirou) și fac adunări. Se vede dară, că e legală purcederea lor. Că e șerac poporul, o recunosc, și acui e vina? Spunemî Părinte Hadane? Iți spun eu . . . Vina este acelora, cari chîamați fiind a lumina poporul, n'au făcut-o, ci l'au lăsat să trăiască cu șicala Românuilui:

Cum a trăit tata și moșu și eu voi trăi. Și

cine sunt acei chîamați? Preoții și învățătorii. Oh! Voi preoți și învățătorii! Câte speranțe nu se lîgă de voi! La câte rele ați pute pune capăt, dacă ați fi conșcii de chîamarea voastră. Văduț-am părinți alungați din casele zidite de ei chîar prin fiî lor proprii, ba mai mult am văduț sătenii loviți zăcînd morții de șeurile lor, ba am văduț chîar și rudenii omorite. Văduț-am mai departe case aprinși de mânele altor țarenî, fără inimă fac tôte aceste numai să satisfacă poștei resbunătore. Și cine e cauza, că sunt în cele mai multe sate omoriri fără de inimă și fără de D-zău? Voi preoții și învățătorii. De-ce? Fiind-că învățătorul nu a sădit în prunci, încă de când era mic iubirea față de apröpele seî și frica față de D-zău, iar preotul pentru-că nu ș'a dat silință, că prin predică să interescă în sufletul creștinului frica față de D-zău — sădită de dascăl — ori dacă nu a fost sădită de învățător, să o sădescă el și prin exemple să arete poporului pedepsele ciadului. Și mă mir, cum de tot socialistii sunt înșelători, când ei predică — după cum știu eu — că toți suntem frați și nu e deosebire între om și om.

Zici mai departe. Cinstite Părinte, că preoții predică Dumineca cuvîntul lui D-zău, iară după amiađi țin prelegeri, ba încă și esaltare (predică.) Dömine, ce bine ar fi! Dar Te rog spune-mi 10 sate ba numai 5 în cari să se întemple cele șise de D-Ta. Mă iartă, dar nu sunt. Așadară veđi, că ce ai dis D-Ta . . . ai dis bine, dar tôte sunt forte condiționate, așa de exemplu: «Dacă le-ar pute lăsa bunul D-zău.» Da pentru-ce să nu le lasă D-zău? Apoi «Cum ar fi de bine a introduce conferințele preoțesce» și tot cu „ar fi“ și „dacă.“ Dar Cinstite Părinte Te ai trezit prea târđiu cu conferințele, când deja a început altu să țină conferințe! Bate D zău păstorii nevrednici! Urmările socialismului vom vedé. Și și până atunci D-zău să ne ajută.

Înainte respândiți Voința poporului.

Trăiască socialdemocratia reorganisată din Ungaria.

Florin.

Ce călindar să cumpărăm ?

Călindarul „Voința Poporului“ să'lcum părăm care este foarte frumos, și cu un cuprins bogat în care arată soarta Românuilui apăsă și programa pentru care luptă socialismul.

Respândiți dar fraților „Călindarul Voinței Poporului,“ care este ne întrecut și costă numai 50 de fileri.

Datorința fieșce căruî frate adevărat este să cumpere și se respândească „Călindarul Voinței Poporului.“ Toți aceia cari voesc să aibă calendarul nostru sunt rugați a trimite banii pe adresa : „Szabad Szó“ VII., István-ut 67.

TRIBUNA POPORULUI.

Sëraci și bogăți. Trece timpul. Lună pe lună, an pe an. Trecură deja miî de ani și poporul sërman, poporul muncitor, încă tot e apësasat. Poporul încă tot nu vede, numai simțesce, că din vremea sa nu el, ci alții trag folos. Și vrea să se scutură. strigă la cer, dar nu-l aude nime. Remâne strigătul neauđit de nime și trece fără succes, ca pătul leului în pustia largă. Dor remâne dorul neobservat de nime.

Eram într'un sat. Să veđi numai colibele serece să veđi omeniî sdrențuiți, copii morboși, îți vine să plângi.

Lin eșe fumul din gaura făcută pe acoperișul casei. Cređi döră, că pită se cöce? Nu! Intr'o oală (blid) pusă pe jar ferbe ceva muerea cășiî. Ce? Nu știu. Dar știu, că de bună sama e mai rea, decât mănecarea cea mai rea a domnilor, cari trãesc din mănecarea sërmanului popor. De pită nici pomană, și de mănecare numai arare ori veđi.

Și vine notarușu. Pe căruță, aducënd scrisori. Nu mai că nu îngrunchiază și cel mai gârbov din sat, și cu spaimă, cu ochi plin de lacrimi se uită la el cu toți. Și notarușu cu voce poruncitoare înjamă unul după altul cerënd porția (dare) și amenințându-le cu toate rele. Și ei, Domne de unde să plătescă! Lin se întörce privirea lor cătră părintel mic, ce mai au Öre a cui va fi?

Și am fost și între domni. Cu surisul unui sërman indestulit vorbesc despre necăsurile poporului sërman, dar numai o minută. apoi trec la lucruri de nimică, la petreceri, baluri și altele.

Și am veđut venind și la ei, notarusu era înfricat și între cereri de scusă predă scrisörea. Sără domnul necăjit, cu privire desprețuitoare se uită la el și dice: •bine, bine, voi plăi. Și notarușu nici că-și deschide gura, tace și merge mai departe.

Domne! când va veni ziua mântuirei, când nu va fi sęcac și bogat, ci cu toți vom fi egali.

Starea Lupta încă tot curge. Guvernul încă nu capeta nici bani, nici ostași. Partida popilor și o fracțiune a independenților o continuă lupta.

Partida independenților 48 într'un manifest adresat poporului esplică, că pentru ce a depus arma după o luptă de 11 luni. Manifestul făcut de Francisc Kossuth era arëtat și primministrului Ștefan Tisza. Ce fel de manifest pöte fi dară, închipuitivê.

De altcum domniî deputați n'au causă de plânsöre. Plata bună și acum o capetă, afară de ce aceea, ne cumva de lucrul mult să devină morboși, n'a fi ședință de la 14 decembre până în 18. Și de tine au grijă domniî deputați. Ori nu veđi?

Statar in Batta. Scire durerosă capetăm de la frațiî din Batta și Zăbalți. Frațiî insuflețiî de izbirea ideilor märețe a socialdemocrației, au voit să țină o adunare unde să se lumineze poporul sërman, jefuit. Dar protopretorele (fibirou) cređându-se

de Dumneșeu, cine are drept a decide asupra viețiî fraților din Zăbalți, nu a dat îngăduelă și pe lângă totă aceea că noi, avënd in vedere legea, nici n'am trimis orator, domnul fibirou a trimis gendarî in Batta și Zăbalți, cari in contra legii și a dreptățiî au țipat frațiî in temniță. suduindu-le batjocurindu și chiar lovindu-le.

Etă dreptate. Și să nu fiă sermanul popor neindestulit, nemulțămît cu rindul de ađi! Dar va veni ziua resplătimei, când invingënd stégul roșu vom plăti și Domnului fibirou. Dar nu cu reu, ci cu bine, eăci dreptate, egalitate, libertate voim noi egal să fiă tot omul in țară liberă. Unitî-vê dar fraților, luptați — dar numai cu arme pacifice, in contra apësătorilor, jefuitoților vostri, că atunci vom invinge.

Iară frațiî din Batta și Zăbalți să aștepte puținel, până-ce vom face ce-va și in interesul lor cât de cu rind.

Munca de Crăciuni. In ziua Crăciunilor in întreaga țara vor fi sərbări demne de ideea märeța a socialdemocrației.

Afară de congresul membrilor din casa satului, ce va fi in Szegvár in următorele locuri vor fi adunări comitatense. din (comitat) Szalonta-Mare va fi locul adunării a fraților din Bihor, in decembre 26, 27, după cälindariul catolic. Organele din comitatul Arad vor ține adunare in Arad, tot in ziua Crăciunilor unguresci. Frațiî din comitatul Hajdu in Debreczen, frațiî din comitatul Jász-nagykunszölnök in Kisújszállás, cei din comitatul Tolna in Felső-Nyék, cei din comitatul Csongrád in Szegvár, cei din Karaș Severin in Igazfalva și cei din Bács in Mohola vor ține adunare in ziua Crăciunilor unguresci.

Cine pöte, să mergică cu bucuriă va fi primit.

Lupul in piele de oiă. Șciî Române cu ce adörme mai cu sama cărma sërmanul popor? Cu pălincă (rachiu vinars) Crismarul Ungurici e statul. Cu cât bea mai mult poporul din pălincă, ce o vînd sub supraveghirea domnului ministru de finanțe Lukács, cu atât mai mult folos are statul. Venitul acesta se urcă până la 25 de milioane. Așadară nu-i lucrul cel mai urit, când statul se întörce in contra beției. In zilele trecute anume a trimis guvernul într'o fabrică din Uj-Pest un om, ca să țină prelegere in contra beției. Chiar statul, care D-deu șcie ce ar face, dacă lucrătöriul n'ar bea pălincă, lasă să predică oficianțiî sei in contra beției. Cu o mână te neteșesce, cu alta te sugrumă, te omöră. Acesta e caracterul rindului de ađi. Nu bea țeranule strigă domnul Lukács, și chiar atunci din miî de crime vinde venitul.

CRONICA.

Pedepsa trădătorului de patriă. Contele Ladislau Szapary pe cine de comun îl numesc de trădător, pentru-că a voit să corumpă deputațiî, ca să nu mai luptă in contra

guvernului, precum căpătăm scirea, se duce în Italia, pentru-că e morbos. A cumpărat a naife, că cu atât mai cu pompă să pôtă călători. De buna sama cu el va fi și dama aceea, căreia a cumpărat în Budapesta un palat și în care palat a făcut planurile pentru cumpărarea conștiinței deputaților. E'tă; domnul domn remâne și în iad, dacă din întem- plare a și comis păcatul că a trădat patria.

Călugerul în temniță. Desideriu Sis- lany era căluger în mănăstirea S-Francisc, dar scie dracu cum, cum nu a esit din mănăstire și fiind-că în mănăstire nu se socotesce omul la muncă, a falsificat banii. Dar fu prins și condamnat la șep- te luni de închisóre. Acuma în tem- nița pôte medita (a se gândi) despre porunca, care dice: nu fura, nu înșela. E'tă încă o dovadă aspră, că și sub reverendă se află ómenii nemernici.

Statistică. Frații nostri bine au implinit îndrumările partidei. Se vede și în aceea, că epis- tolele trimise de comitetul partidei erau trimise la 187 de deputați din 1174 de comune. Așadară din atâtea comune au mers epistóle la domnii de- putați, ca să nisuéscă a introduce votul de alegere universal și darea progresivă. Au și făcut, dar numai de jumétaie. Ne vom nisui, ca să nu dormă nici de acuma înainte și nu ne vom odihni, până-ce nu vom ajunge la rezultat deplin.

Foc. În Timisóra o mare parte a fabricei de aprinjóra (gyufă) a ars. Focul era sara și acesta era mare noroc. Căci de se întempla diua, când lucrașii se află în fabrică, scie D-eu, câți ómenii ar fi murit.

Omorire. Un fecior de optspredece anii a omorit tatăl seú. Până acum n'a predat cauzele pentru-ce a comis fapta acésta gróznică.

A fugit din temniță.

În Pilsen (Germania) un om cu numele Ma- las fu condamnat la mórte pentru omorirea dră- guței sale. Acum căpătăm scirea, că a fugit din temniță și până acum nu l'au potut prinde.

Un prunc blăstemat. În Rába Szent- Mihály, un prunc și anume Stefan Pal a omorit tatăl seú, pentru-că acesta cu o ocaziune l'a bătut. Fiind încă prea tiner nu l'au tipat în temniță, ci l'au predat mamei sale. Peste câte-va septemăni pruncul a omorit și maica sa. Iată póma rîndului de ađi.

Hoție. În jurul lui Moszkva (Rușia) o bandă din noué persoane a ars mai multe de 60 de căși. Cu ocaziunea focurilor ș'au perdut viața patru ómenii. Panda cu ocaziunea focurilor a furat tot ce a potut. Acuma după-cum ni se scrie fură cu toții prinși.

Mórte în casa regéscă. Princessa Klotild fíca principelui Josif a murit în șilele tre- cute. Princessa era numai de 19 de anii. Inmor- mântare era în Budapesta cu mare pompă.

A D U N Ă R I.

Precum în fie care săptămână așa și în cea trecută s'au ținut adunări în mai multe locuri pe lângă însuflețirea cea mai mare o poporului.

Așa a fost adunare în **Marczibánya** și **Dombegyháza**, unde ideile mărețe a social- democrației reorganizată a esplicat fratele Á d á m S'au ținut afară de aceea adunări în **Kis-Iratos Felső Szent-György, Henczida, Cson- grád**. Oratori erau frații Beller, Magyar și Mez ő fi.

Frații Români încă au vrut să țină mai multe adunări, dar domniii protopretori (fibirou) n'au dat ângăduélă. Pe lângă toate aceste adunări fórte fru- mose s'au ținut în **Baja și Kujed**, unde frații Români cu mare însuflețire au ascultat vorbele fraților Mayer și Popovics. Numai înainte.

POSTA POPORULUI.

B. Maxmilian și P. Togyer. Lista membrilor am capetat. Mulțămită.

M. George Kertes. Cartea am luat la mână. Mulțămită.

Joan. D. Kurtics. Din versul plin de însuflețire și dragoste față de ideea noastră mă- rețá, publicăm următoarele sire:

Jară când fraților m'oi duce
Dela voi și voi fi să mor
Pe mormânt atunci să-m puneți
Stégul nostru roșior.
Și mai înainte:
Aurit e scris dreptatea
Ce lucesce neîncetat
Pentru cari amară-i sórtea
Și drepturi nu li s'au dat.

Tuturora. Scrisori și bani sunt de a se adresa pe următoră adresa „Szabad Szó“ VII, István-út 67.

Cine vrea să capete răspuns în epistolă, acela trimeată și timbru (șteampă), căci altcun îi vom răspunde numai în posta poporului.

Scrisori: întrebări, cereri cătră par- tidă sunt de a se adresa: Szabad Szó Budapesta VII, István-út 67. Aicea este localul partidei și de aici secretariul dá sfaturi în ori-ce a facere. Bani să se trimeată pe adresa: Szabad Szó István-út 67.

Abonamentele să se trimeată numai pe următoarea adresa: Szabad Szó Budapest, István-út 67.

Editura partidei socialdemocrate reorganizate din Ungaria
Redactor responsabil: Cfenady Deneș.

Tipografia Ștefan Nagel
Budapesta, VII., Vörösmarty-utca 17.